

Toimintaympäristön muutos ja koronakriisin vaikutukset strategiaan

Ennakkoaineistoa valtuustoseminaariin 4. - 5.2.2021

Strategiajohtaja Markus Kühn

Helsinki on jatkuvassa muutoksen tilassa – yhteinen ymmärrys toimintaympäristöstä strategiatyön pohjana

Helsingin toimintaympäristön muutokset

Helsinki on jatkuvassa muutoksessa. Tulevaan varautuminen vaatii hyvää ja ajantasaista tietopohjaa.

Kaupunkien toimintaympäristöön vaikuttavat sekä globaalit kehityskulut että kansalliset ja paikalliset ilmiöt. Koronakriisi on osoittanut sen, että muutokset voivat olla hyvin nopeita.

Väestö ja elinolot

Talous ja työmarkkinat

Hyvinvointi ja terveys

Yhteystiedot

Helsingin kaupunginkanslia
Kaupunkitieto
kaupunkitieto@hel.fi

- Helsinki on jatkuvassa muutoksen tilassa – koronavuosi on kiihdyttänyt aiemmin käynnistyneitä merkittäviä muutosvoimia.
- Kaupungin toimintaympäristön muutoksen liittyvää tietoa päivitetään jatkuvasti kaupunkilaisten ja päätöksentekijöiden tarpeisiin.

toimintaymparisto.hel.fi

Toimintaympäristön muutos ja Helsingin erityispiirteet

Trendien ja keskeisten ilmiöiden vaikutuksia Helsingin erityispiirteisiin analysoidaan ja tutkitaan jatkuvasti.

Trendit

- Digitalisaatio
- Kestävyysskriisi & vastuullisuuden korostuminen
- Kaupunkien kasvu
- Väestön ikääntyminen

Helsinki

Helsinki on leimallisesti

- Kasvava ja vetovoimainen
- Hyvinvoiva ja turvallinen kaupunki, mutta samalla hyvinvoinnin ääripäät korostuneet
- Ikärakenteeltaan nuorekas, samalla kasvava vanhusväestö
- Pienten kotitalouksien kaupunki
- Kansainvälinen ja monikulttuurinen
- Opiskelijoiden ja osaajien kaupunki
- Monipuolisten palvelujen, kasvuyritysten, luovien alojen ja erikoistumisen kaupunki
- Taloudeltaan vahva ja monipuolinen

Koronakriisin sosiaalisia, taloudellisia ja terveydellisiä vaikutuksia seurataan jatkuvasti sekä yleisesti että erityispiirteisiin liittyen.

Keskeisiä muuttujia toimintaympäristössämme

Kasvava ja vetovoimainen

- Helsingin ennakoitu väestönkasvu +5,6% 2025 mennessä vahvasti muuttoon perustuen (vs. + 0.1% kasvu muu Suomi). Asuntokysyntä pysyy korkeana.
- Yksinasuvien osuus suurissa kaupungeissa 40-50%. Helsingin pientulolisista 70% yksinasuvia.
- Kestävän kasvun varmistaminen ja ilmastovaikutukset.
- Matkailu tärkeä vetovoimalle ja kaupungin tapahtumille ja kulttuurille.

Hyvinvoiva ja turvallinen kaupunki- hyvinvoinnin ääripäät korostuneet

- Hyvinvoivaa väestöä paljon, samalla myös toinen ääripää korostuu ja saattaa syventyä.
- Terveys ja koettu elämänlaatu hyviä ja koettu turvallisuus parantunut.
- Alueittaiset ja väestöryhmittäiset terveys- ja hyvinvointierot suuria. Asunnottomia ~1700 joka on yli 1/3 koko maan asunnottomista.

Ikärakenteeltaan nuorekas, kasvava vanhusväestö

- 25-34v suurin ikäryhmä vs. 55-64 muussa Suomessa.
- 25% kaikista Helsingin työllisistä alle 30v (vs. 20% muussa maassa).
- Kuutoskaupunkien ulkopuolella väestö kasvaa ainoastaan yli 75v:ssa.

Kansainvälinen ja monikulttuurinen

- Lähes puolet ulkomaalaistaustaisista asuu PKS –seudulla. KV osajilla keskeinen merkitys erityisesti siivous, rakennus ja ravintola-alalla. Teknologiasektori kilpailee osajista muiden kaupunkien kanssa.
- 63% Helsingin muuttovoitosta ulkomailta (kuutoskaupungeissa ~40%). Vieraskielisten lasten (0-6v) arvioitu osuus 2025 PKS –seudulla 27-32%.

Monipuolisten palveluiden, kasvuyritysten, luovien alojen ja erikoistumisen kaupunki

- Paljon osaamisintensiivisillä aloilla työskenteleviä erityisosaajia - 1,5x enemmän kuin muussa maassa. 52% korkea-asteen suorittaneita ts. n. 1/3 kaikista korkeakouluopiskelijoista PKS -seudulla.
- 86% kasvuyritysten henkilöstöstä keskittynyt Helsinkiin.
- Taiteen ja kulttuurin työpaikoista 42% pääkaupunkiseudulla ja 36 % Helsingissä
- Rakenteellinen työttömyys Helsingissä korkea jo ennen koronavirusta.

Taloudeltaan vahva ja monipuolinen – useita tukijalkoja

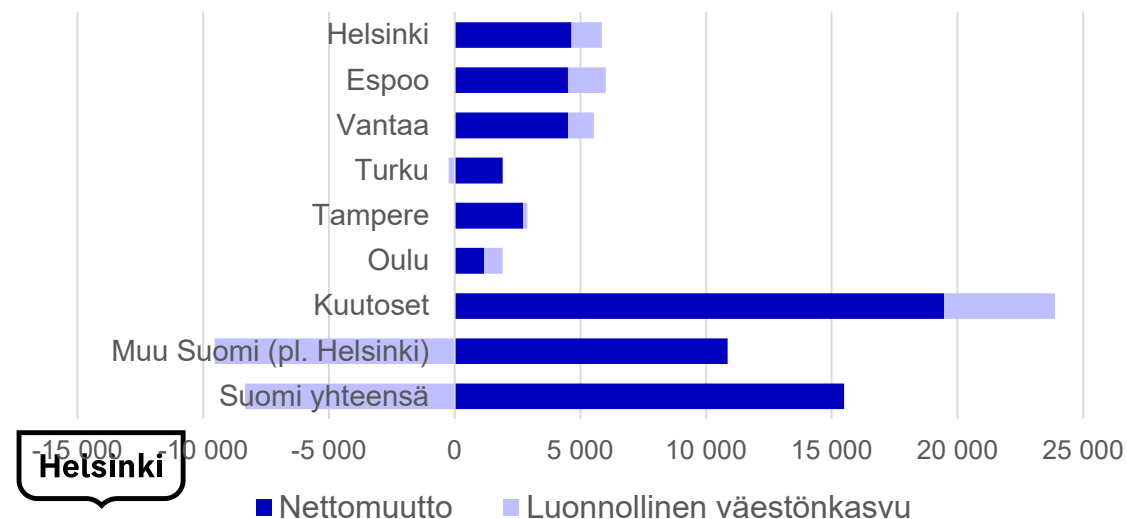
- Helsingillä perinteisesti vahva talous ja tase - erityisesti laaja maaomistus.
- Hyvätuloiset (yli 60k€/v) maksavat yli 40% kunnallisverosta.
- Yhteisöveroista TOP15 suuryritysten osuus (46%) sekä rahoitus- ja vakuutustoiminnan (42%) suuri.

Pääkaupunkiseudun väestömäärä kasvaa, suurin osa kasvusta saadaan muuttoliikkeestä

Ennustettu väestönkasvu (%) 2020-2025

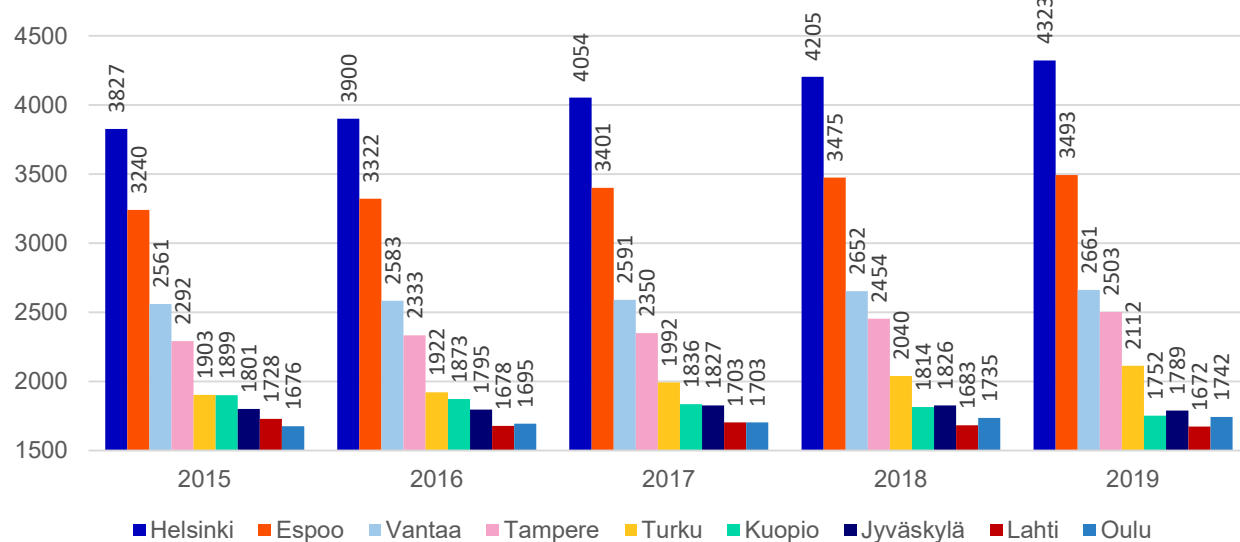
Nettomuutto ja luonnollinen väestönkasvu 2019

- Pääkaupunkiseudulla ja yleisesti yliopistokaupungeissa **väestömäärä kasvaa**. Kuuden suurimman kaupungin kasvu oli 1,3% vuonna 2019. Helsingin väkiluku kasvoi vuoden 2019 aikana 5 800 asukkaalla (+0,9% vs. 0,03 % muussa Suomessa), ja vuonna 2020 ennakkotietojen mukaan 3839 henkilöllä.
- Helsingin kasvusta noin **80 % tulee muuttovoitosta**. Helsinki saa muuttovoittoa Helsingin seudun ulkopuolisesta Suomesta sekä ulkomailta. Vuonna 2020 kotimainen muutto jäi koronaepidemian vuoksi tappiolliseksi.
- Helsingin väkiluvun ennustetaan kasvavan vuoteen 2025 mennessä on 5,6% (36 500 henkilöä), mikä tarkoittaa, että **työikäisten suhteellinen määrä pysyy korkeana**. Kuuden suurimman kaupungin ennustettu kasvu yhteensä on 6,8%.

Helsingin väestökasvu heijastuu asuntojen kysyntään, asuntojen hinnat korkeita

Vanhojen osakehuoneistojen keskineliöhinnat suurimmissa kaupungeissa
2015-2019, e/m²

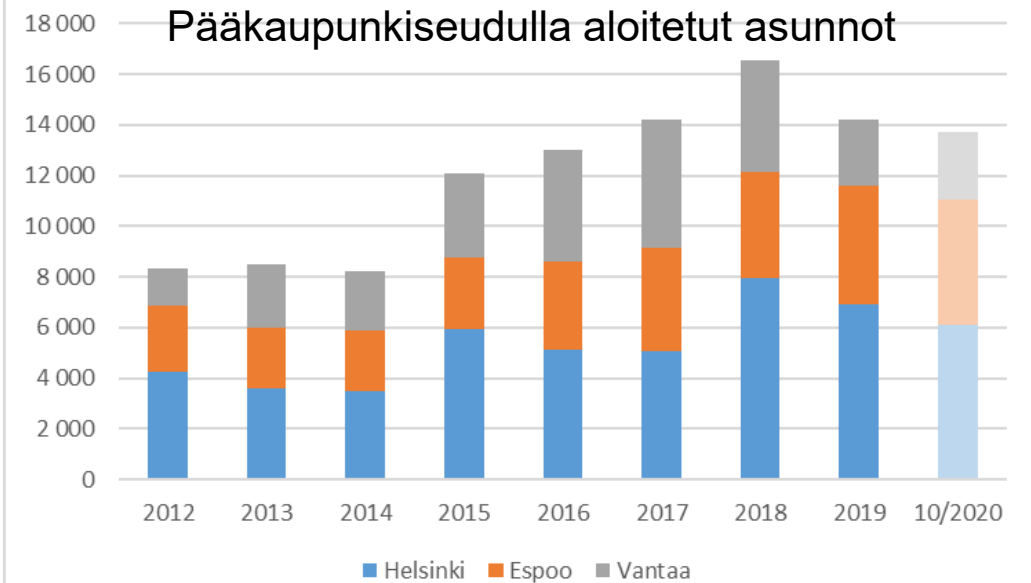
- **Helsinki on pienten kotitalouksien kaupunki:** yksin asuvia on Helsingissä lähes puolet asuntokunnista (49% vrt. muu Suomi 44%).
- Lapsiperheiden osuus asuntokunnista vajaa viidennes (18,5%, vrt. muu Suomi 20,7%).

Helsinki

2.2.2021

- Asuntojen hinnat ovat Helsingissä selvästi muita suuria kaupunkeja ja muuta Helsingin seutua kalliimmat.
- Asuntojen hintakehitys on eriytynyt Helsingissä kalleusalueiden 1–2 ja 3-4 välillä. Asuntojen hinnat ovat kuitenkin nousseet vuosituhanen alusta kaikilla kalleusalueilla.
- Asuntotuotanto on kasvanut pääkaupunkiseudulla aiempaa korkeammalle tasolle.

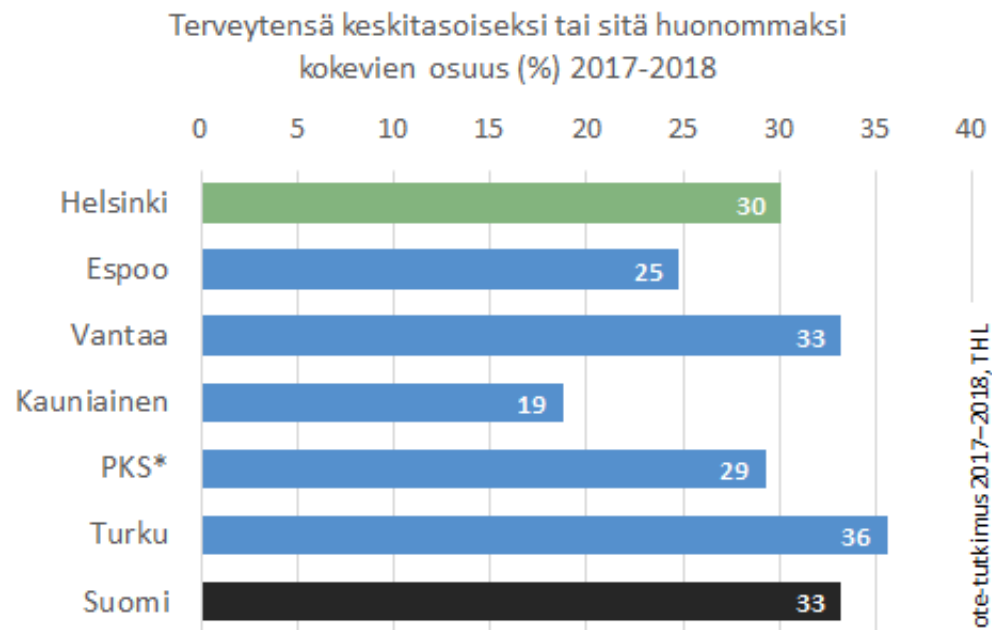
Pääkaupunkiseudulla aloitetut asunnot

Väestöryhmittäiset erot terveydessä erittäin selkeitä

Terveydentila keskimäärin on Helsingissä samalla tasolla kuin usealla muulla alueella, mutta väestöryhmien väliset terveyserot ovat huomattavasti suuremmat kuin muualla.

- Tämä näkyy esimerkiksi koulutus- ja tuloryhmien välillä
- Hyvinvoivan väestön osuus saattaa tulevaisuudessa kasvaa. Samalla huono-osaisuus saattaa olla entistä valikoituneempaa ja samalla syvempää.
- Myös nuorten hyvinvoinnissa esiintyy haasteita.

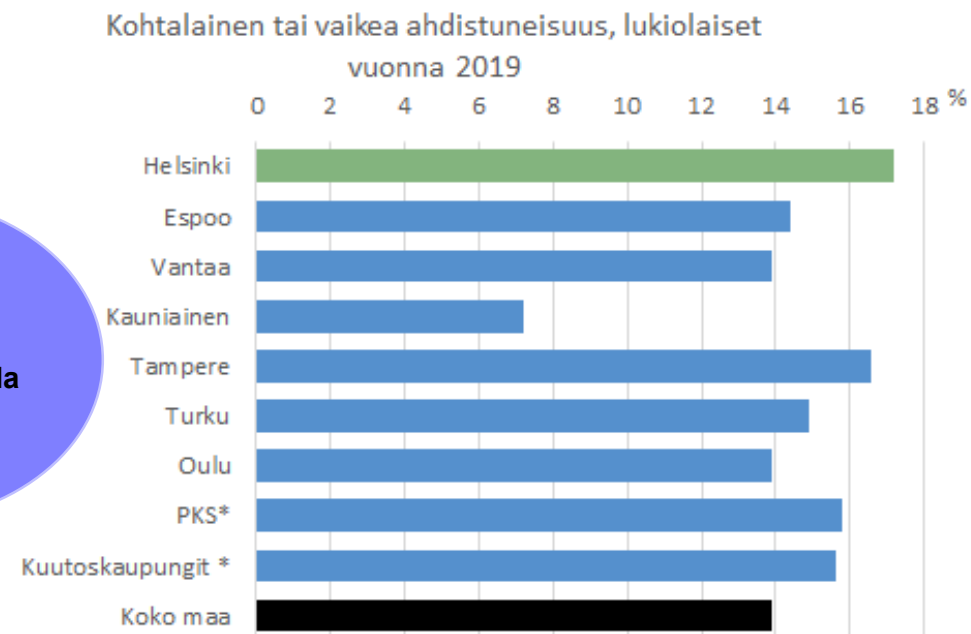

FinSote-tutkimus 2017-2018, THL

*Osuus on laskettu kaupunkien luvusta väkiluvulla painottaen

Helsinki

Mielen hyvinvoinnin haasteet ovat yleistyneet kaikilla oppiasteilla Helsingissä.

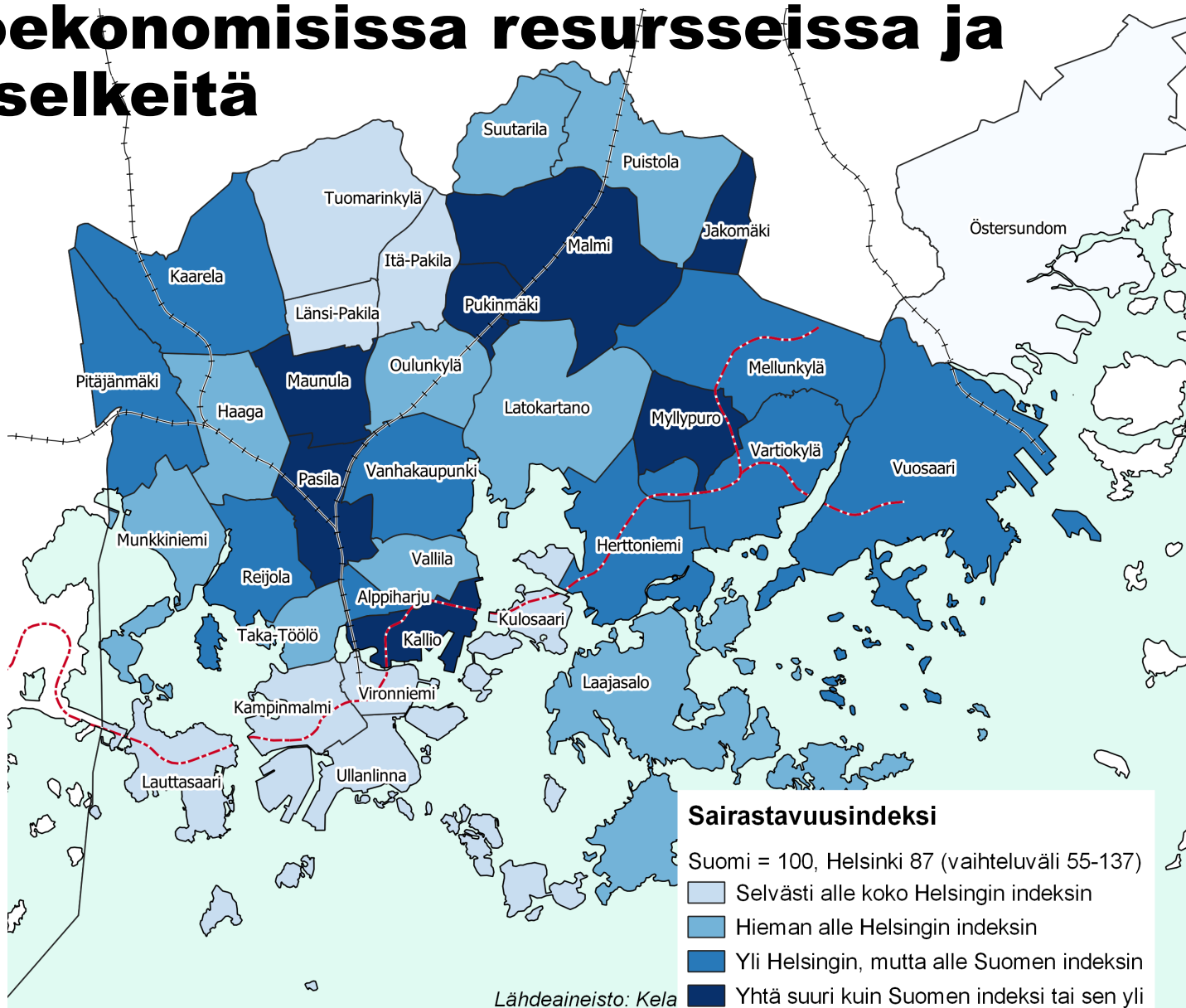
*Osuus on laskettu kaupunkien luvusta väkiluvulla painottaen
Lähde: THL/Kouluterveyskysely 2019

Alueelliset erot sosioekonomisissa resursseissa ja terveydessä erittäin selkeitä

Alueelliset erot työttömyydessä, tulo- ja koulutustaustassa sekä sairastavuudessa ovat Helsingissä suuret jo ennen koronakriisiä:

- monilla alueilla sairastavuus on huomattavasti koko maata vähäisempää
- joillain alueilla huomattavasti suurempaa
- Helsingissä on hyväosaisia kaupunginosia että heikompien sosioekonomisten resurssien alueita

Helsinkiläisten turvallisuudentunne on lisääntynyt. Omalla asuinalueellaan liikkumisen myös myöhään viikonloppuiltaisin kokee turvaliseksi 81 %, kun kolme vuotta aiemmin luku oli 77 %

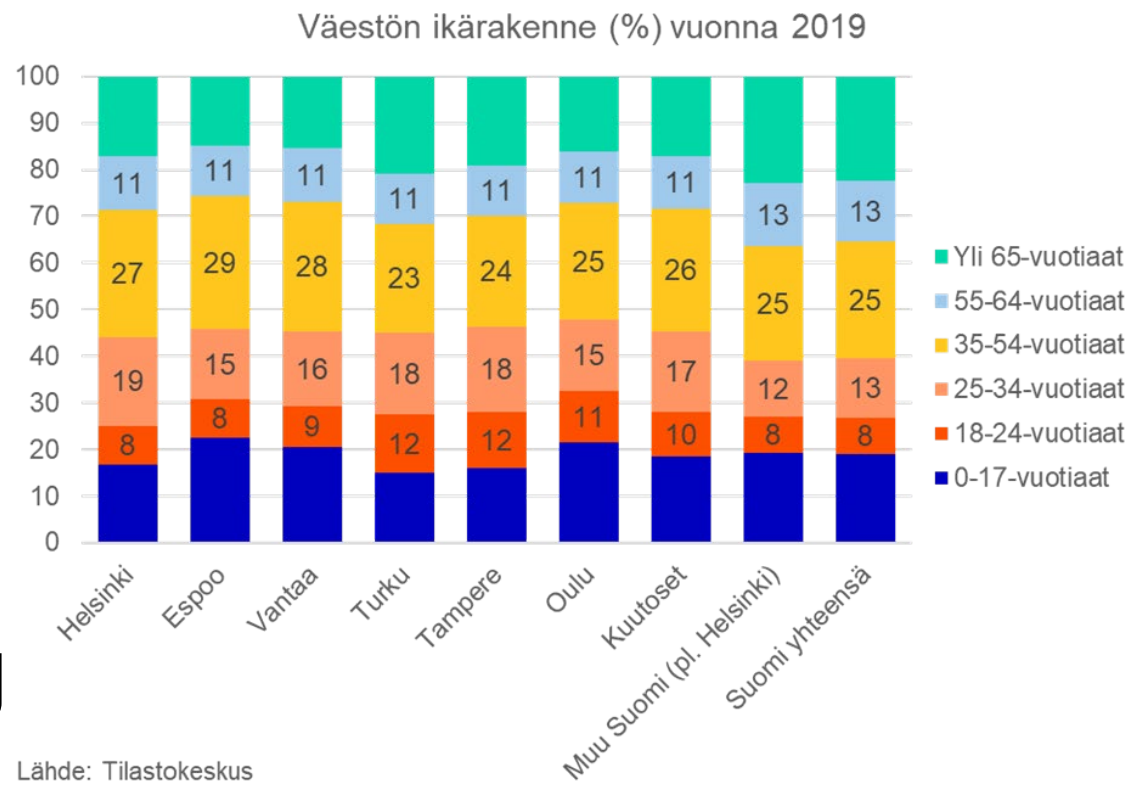

Sukunimi

Sairastavuusindeksi perustuu kolmeen tilastomuuttujaan: kuolleisuuteen, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuuteen työikäisistä (16–64-vuotiaat) sekä lääkkeiden ja ravintovalmisteiden korvausoikeuksien haltijoiden osuuteen väestöstä.

Helsingin suurimmat ikäryhmät ovat 25–34-vuotiaat

- Helsingissä on paljon nuoria aikuisia, muussa Suomessa suurimmat ikäryhmät ovat 55–64-vuotiaat.
- Nuoret aikuiset ovat **merkittävä työvoimapotentiali erityisesti palvelualoille** jotka tukeutuvat vahvasti nuoriin ja osa-aikaisiin. Helsingissä opiskelijoiden työssäkäynti on yleisempää kuin koko maassa.
- Alle 30-vuotiaiden työllisten osuus kaikista työllisistä on Helsingissä 25 % vs. muu maa 20 %.
 - Matkailu- ja ravitsemisala → Helsinki 42 % vs. muu maa 34 %.
 - Kaupan ala → Helsinki 34 % vs. muu maa 27 %.
 - Työllistämistoiminta (Hki 15 000 työllistä) , sis. työvoiman vuokraus → Helsinki 54 % vs. muu maa 50 %. (TK)

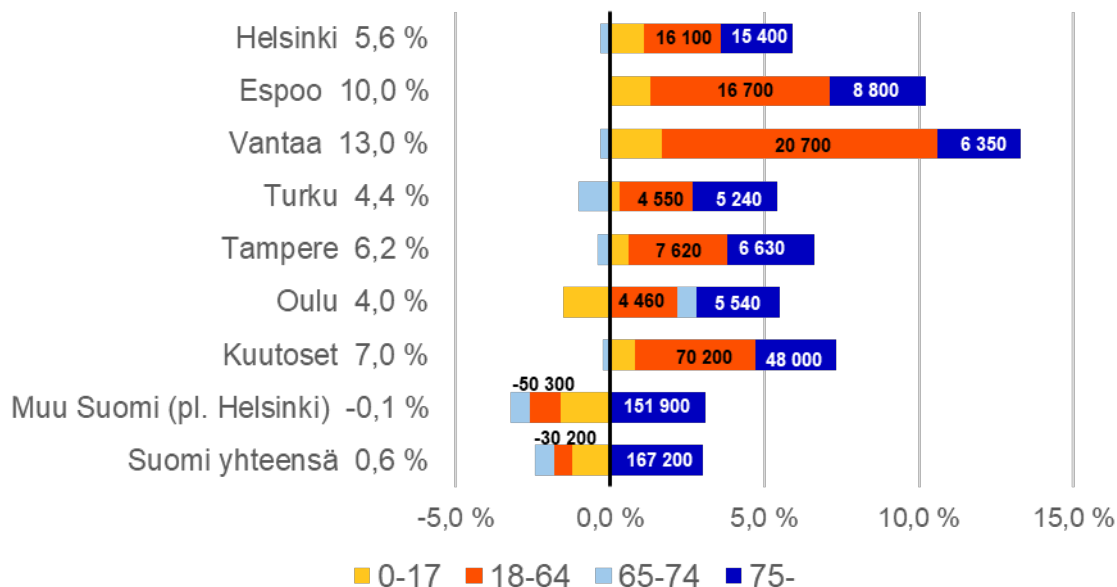
Työssäkäyvien korkea-asteen koulutuksessa olevien opiskelijoiden osuudet v. 2018

- Uusimaa 66 %
- Muu Suomi 52 %
- Koko maa 57 %.

Lähde: Tilastokeskus

Ikääntyminen nopeaa, Helsingin vanhusväestö keskimääräistä terveempää

Ennustettu väestönkasvu 2019-2025 ikäluokittain, %

Lähde: Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien ennusteet sekä Tilastokeskus

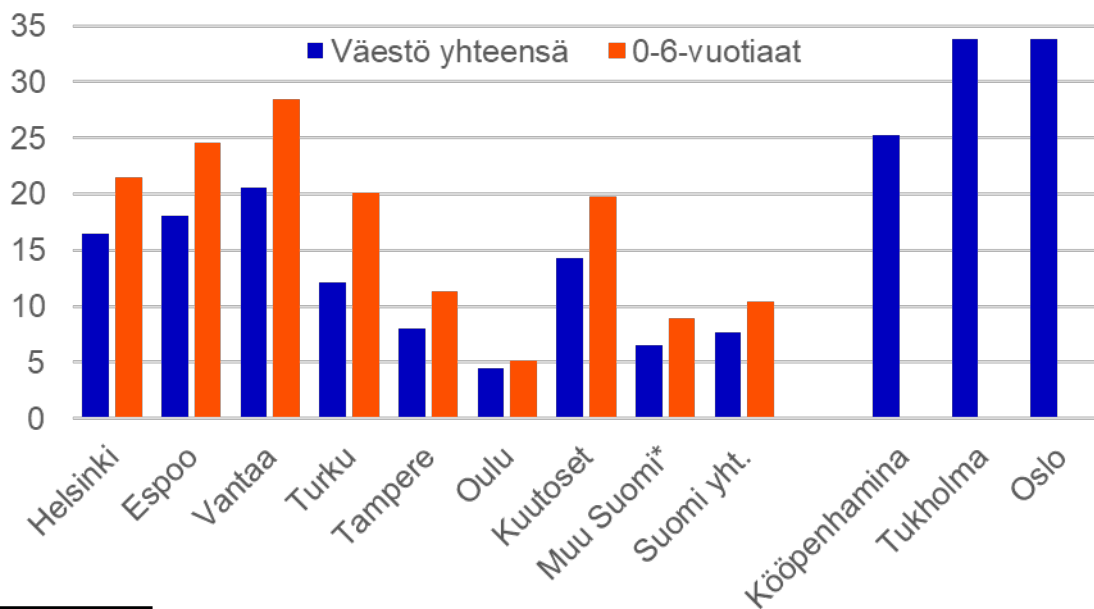
- Helsingin väestö kasvaa kaikissa ikäryhmissä. Helsingille ennustetusta väestökasvusta 44 % tulee työikäisistä, 42 % yli 75-vuotiaista ja 20 % lapsista.
- Kuutoskaupunkien ulkopuolisessa muussa Suomessa kasvu tulee ainoastaan yli 75-vuotiaista, ja muut ikäluokat pienenevät.
- Vähintään **75 vuotta täyttäneiden asukkaiden määrän ennustetaan kasvavan** Helsingissä vuoteen 2025 mennessä 15 400:lla (+32%).
- Helsingissä vanhusväestö on terveempää ja toimintakykyisempää kuin koko maassa keskimäärin.
- Iäkkäiden määrän lisääntyessä sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamiseen tarvitaan uusia tehokkaita keinoja. Lukumääräisesti iäkkäiden kasvu on kuitenkin niin suuri, että hoivaan tarpeeseen tulee kiinnittää huomiota, vaikka terve ja toimintakykyinen elinaika kasvaisi.

Kasvava monikulttuurinen väestö, ulkomaalaistaustaisilla keskeinen rooli tietyillä ammattialoilla

- Helsingissä asuu noin 107 700 syntyperältään ulkomaalaistaustaista, mikä on 17 prosenttia kaupungin väestöstä. Espoossa osuus on 18 prosenttia ja Vantaalla 21 prosenttia (vs. muu Suomi 6%). Joka neljäs Suomen ulkomaalaistaustainen henkilö asuu Helsingissä.
- Vieraskielisten määrän ennustetaan kasvavan Helsingissä vuoteen 2025 mennessä noin 33 prosentilla (Espoossa ja Vantaalla 36%). Vuonna 2025 vieraskielisten osuus väestöstä on ennusteen mukaan Helsingissä 20%, Espoossa 22 % ja Vantaalla 24 %.
- Etenkin lasten ja nuorten väestöosuus kasvaa vauhdilla. Väestöennusteiden mukaan vuonna 2025 useampi kuin joka neljäs 0-6-vuotias helsinkiläinen on vieraskielinen. Jo nyt Helsingin **alle kouluikäisistä lapsista noin 22% on vieraskielisiä** (muu Suomi 9%). Vantaalla osuus on 28%.
- Osa toimialoista on riippuvaisia ulkomaalaistaustaisista työntekijöistä**, esim. yli puolet (56%) siivousalan työntekijöistä on ulkomaalaistaustaisia.

Maahanmuuttajien osuus kaikista työntekijöistä Tason 2 ammattiryhmissä pääkaupunkiseudulla 2010-2017. Kymmenen määrällisesti suurinta maahanmuuttajien ammattiryhmää vuonna 2017.

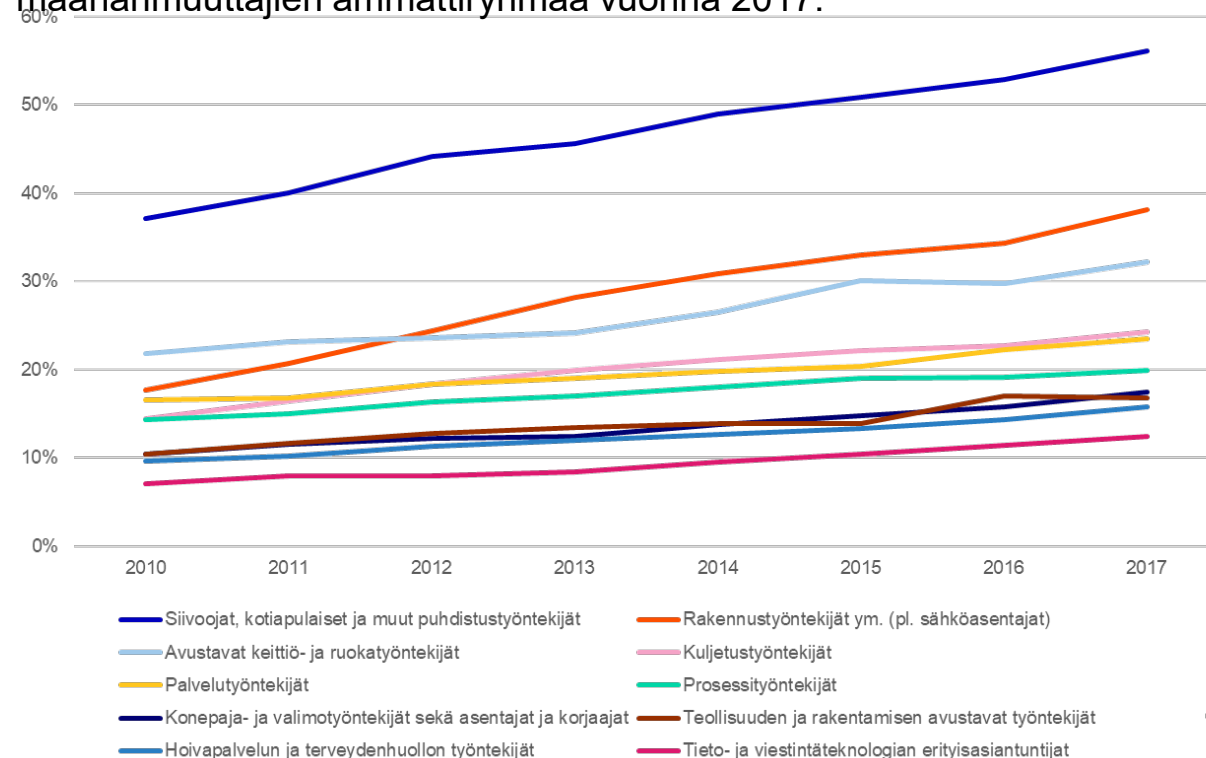
Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä (%) vuonna 2019

Helsingin vieraskielisten osuus

* pl. Helsinki

Lähde: Tilastokeskus ja Ruotsin, Norjan ja Tanskan kansalliset tilastoviranomaiset

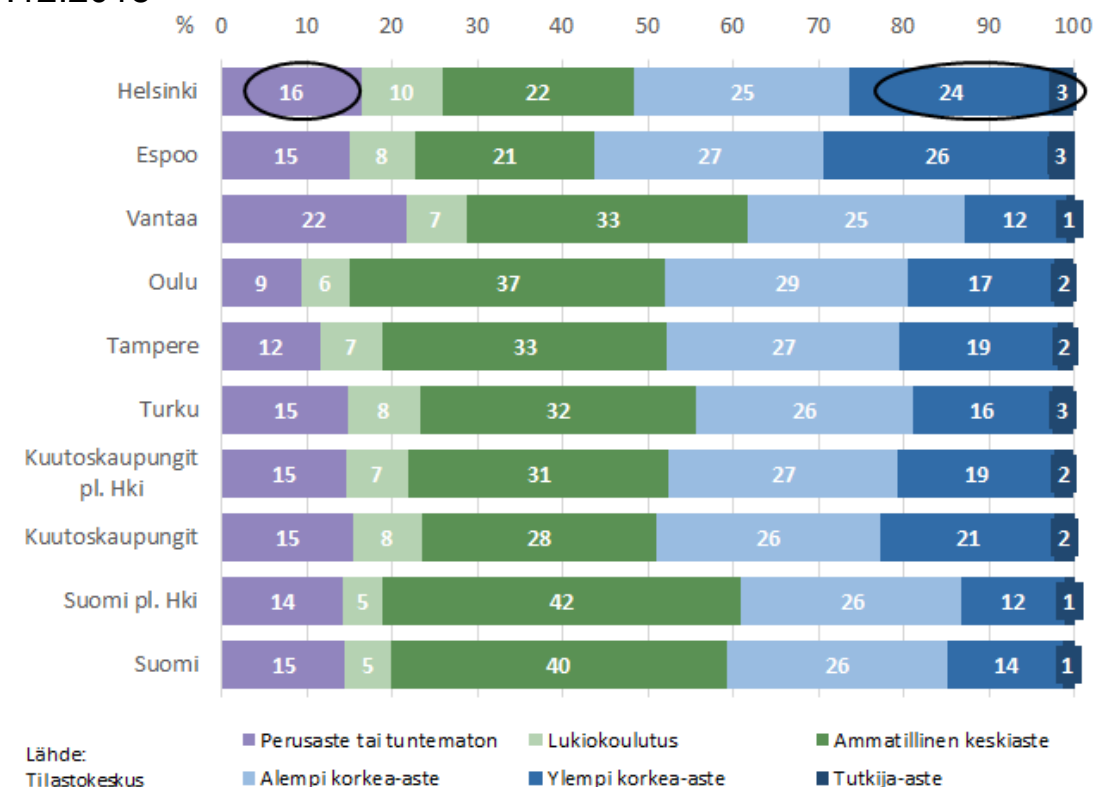
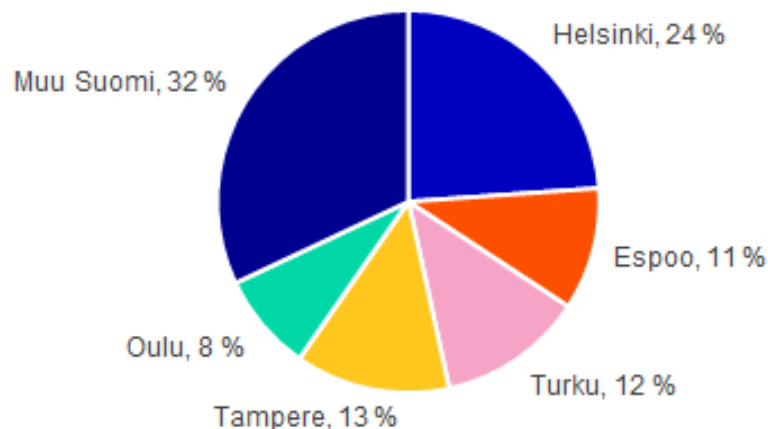
Lähde: Tilastokeskus

Pääkaupunkiseudulla on paljon opiskelijoita ja merkittävä tiede- ja korkeakoulukeskittymä

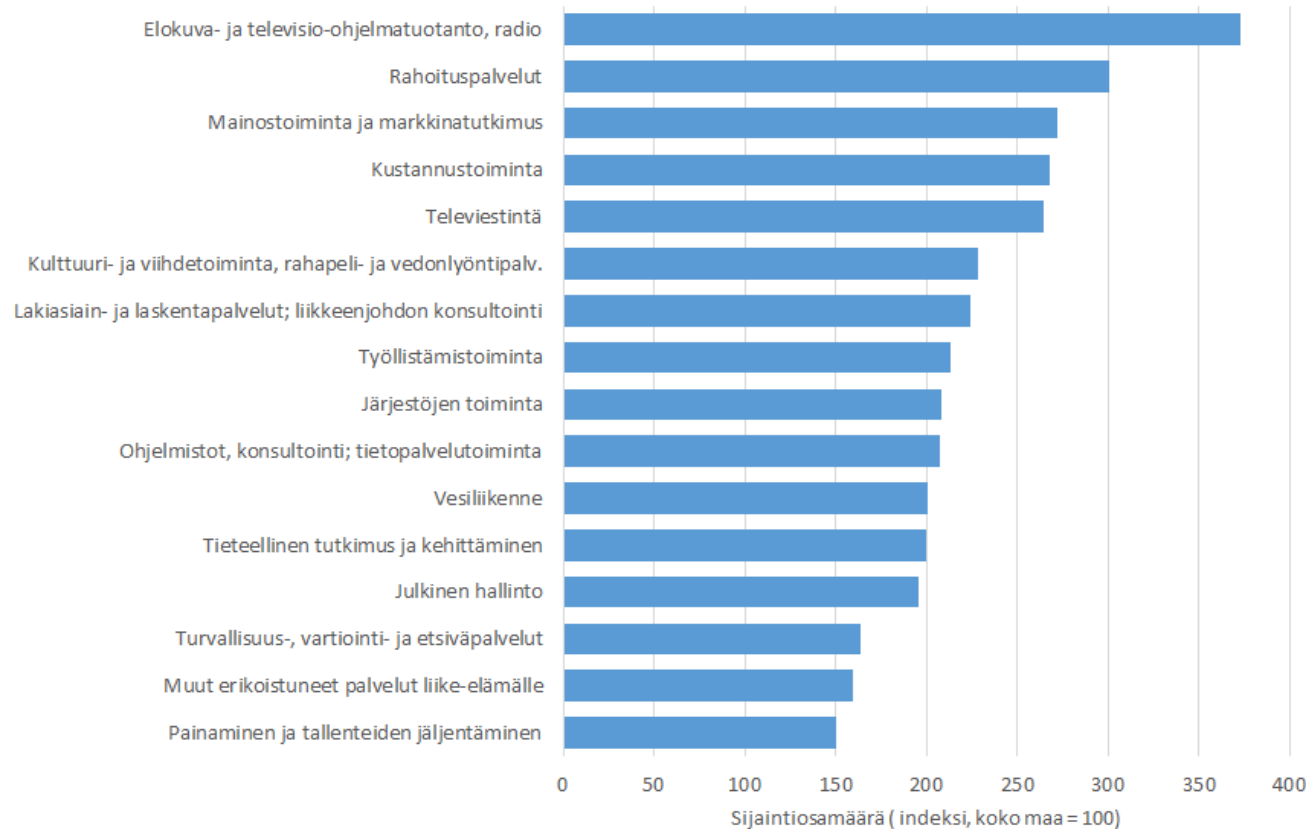
- Helsinkiin ja pääkaupunkiseudulle keskittyy useita korkeakouluja ja runsaasti koulutuspaikkoja.
- Pääkaupunkiseudun** korkeakouluissa opiskelee yli 90 000 opiskelijaa, mikä on **kolmannes** koko maan korkeakouluopiskelijoista.
- Helsinkiin ja pääkaupunkiseudulle keskittyy etenkin **yliopistokoulutusta**. Koulutusaloista mm. taideala painottuu pääkaupunkiseudun yliopistoihin.
- Helsingin väestö on **korkeasti koulutettua**. Yli puolella työikäisistä on korkea-asteen tutkinto ja joka neljännellä vähintään ylemmän korkea-asteen tutkinto. **Kuutoskaupungeista vain Espoossa** on korkeakoulutetumpi väestö kuin Helsingissä.
- Helsingissä on myös hieman keskimääräistä suurempi osuus kokonaan ilman koulutusta olevia.

25–64-vuotias väestö korkeimman suoritettun koulutusasteen mukaan
31.12.2018

Osuus (%) koko maan **yliopisto-opiskelijoista** 2020

Useat murroksessa olevien palvelualojen työpaikat keskittyvät Suomessa vahvasti pääkaupunkiin

- **Useat palvelualat ovat keskittyneet Helsinkiin.** Helsingissä palveluiden osuus on 89 % työpaikoista vrt. muu maa 71 % (sis. kaupalliset ja liike-elämän sekä julkisten palvelut).
- **Kasvuyrityksistä** suuri osa (44%) on keskittynyt Helsinkiin.
- Luovat alat tukeutuvat vahvasti pääkaupunkiseutuun esim. Suomen **taiteen ja kulttuurin työpaikoista** Helsingin osuus on 36 % ja pääkaupunkiseudun 42%.
- **Erityisasiantuntijoiden osuus** työpaikoista on korostunut Helsingissä suhteessa muuhun maahan.
- **Rahoitus- ja vakuutuspalveluiden** merkitys on työpaikkojen keskittymisen lisäksi merkittävä yhteisöverojen maksajana: 2018 42 % Helsingin yhteisöveroista.

Kuvio - toimialat, joilla erikoistumisindeksin arvo ylittää 150 ts. työpaikkaosuus Helsingissä on vähintään 50 % suurempi kuin koko maassa.

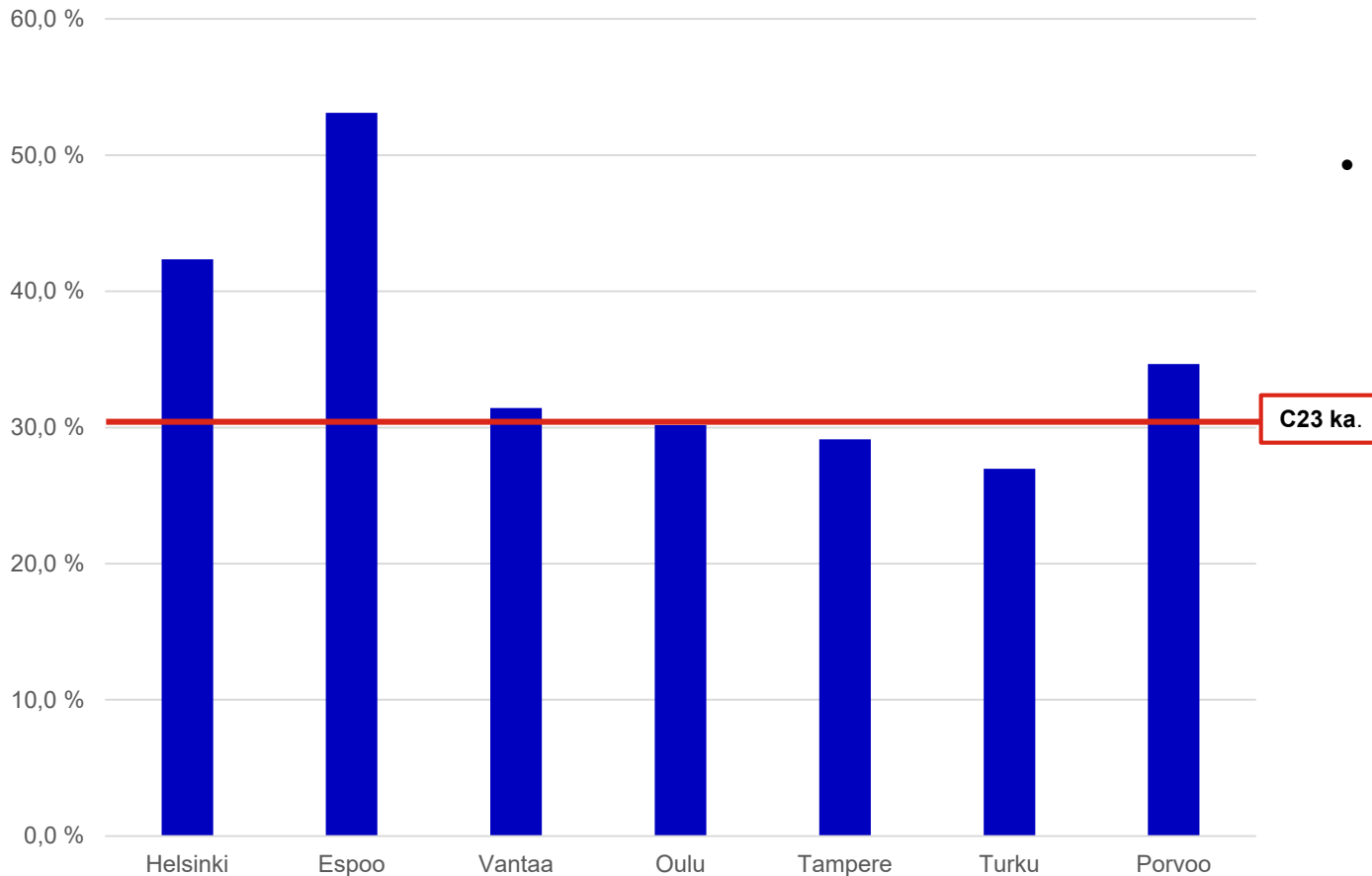
Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus 2019

Helsinki

^[1] Sijaintiosamäärä on kuvaa toimialan työpaikkamääräosuutta alueella suhteutettuna saman ryhmän osuuteen koko maassa. Indeksillä saa arvon 100 kun toimialan työpaikkaosuus on alueella yhtä suuri kuin koko maassa. Arvon on suurempi kuin 100 kun alue erikoistunut kyseiseen toimialaan. Erikoistumisindeksi on laskettu työvoimatutkimuksen vuoden 2019 vuosiaineistosta.

Helsingin talous varsin vahvalla pohjalla muihin kuntiin verrattuna

Ylimmän tulodesiilin osuus kunnallisveron tuotosta 2018

Helsinki

- Helsingin **talouden tunnusluvut** ovat olleet 2010-luvun lopulla hyvät, ja lainakantaa on saatu pienennettyä. Helsingin Kunnallisverokertymä on muita kaupunkeja selvemmin suurituloisten varassa.
- Hyvätuloisin desiili (yli 60 000 € ansaitsevat) maksaa 42 % Helsingin kuntaverosta (Espoossa 53 %). Ylimmän desiilin osuus kunnallisverotuotosta on C23-kaupungeissa keskim. 30%.

C23 ka.

Helsingissä asukkaiden mediaanitulot ovat korkeammat kuin koko maassa keskimäärin ja **ylimpään tulokymmenyksen kuuluu 17 prosenttia tulonsaajista** (koko maa 10%).

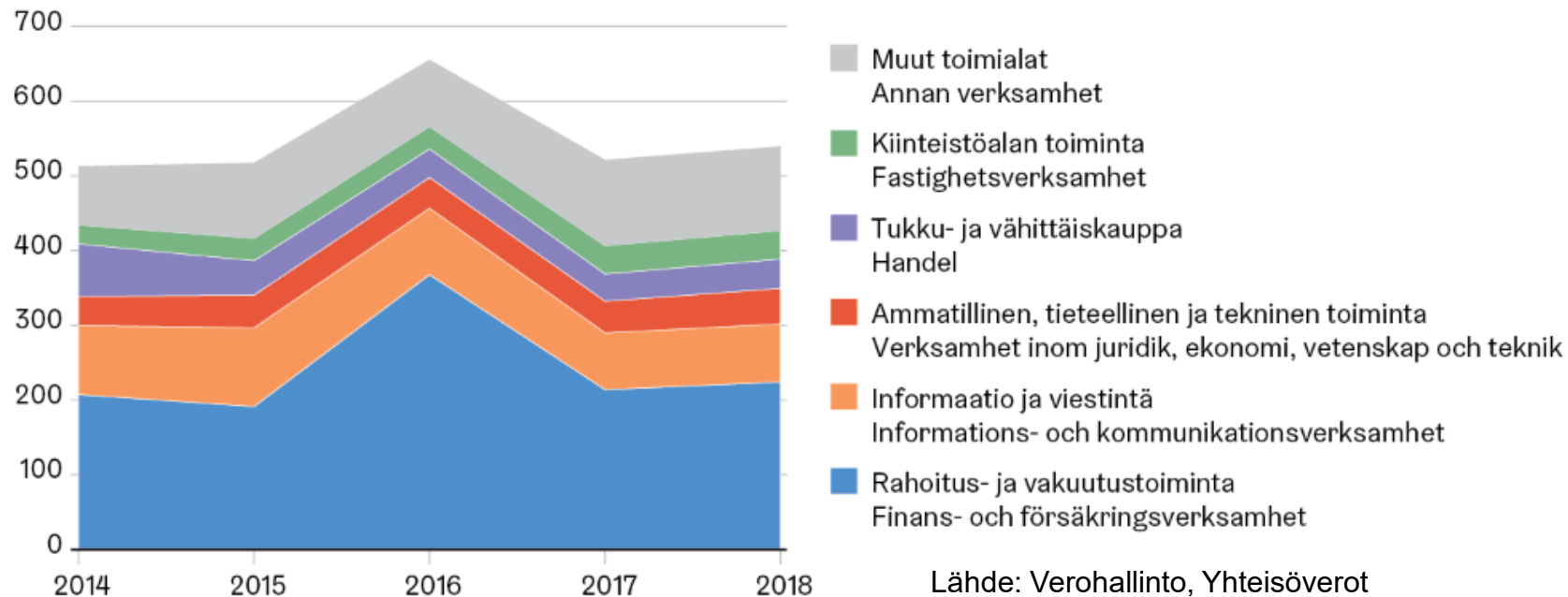
Helsingin kunnallisverot tuloluokittain (vuositulo 2018):

- Alle 20 000 € ----- 4,3 %
- 20 000–39 999 € --- 26,2 %
- 40 000–59 999 € --- 27,2 %
- Yli 60 000 € ----- 42,3 %

Rahoitus- ja vakuutusalan vaikutus yhteisöverokertymään suuri

- Yhteisöverotulot muodostavat Helsingin kaupungin vuosittaisista tuloista reilu kymmenen prosenttia. Taso on jopa kaksinkertainen kuin kunnissa keskimäärin. Helsinki saa valtakunnallisista kunnille tulevista yhteisöverotilityksistä noin 26 % kun sen osuus kaikkien kuntien väestömäärästä on noin 12 %.
- Rahoitus- ja vakuutustoiminnan yritykset maksoivat 42 prosenttia kaikista yhteisöveroista Helsingissä vuonna 2018.
- 15 suurinta yhteisöveron maksajaa maksoi 46 prosenttia yhteisöverotuotosta ja 152 suurinta 76 %
Yhteisöverotuotto toimialoittain Helsingissä vuosina 2013–2018.

Miljoonaa euroa, miljoner euro

Lähde: Verohallinto, Yhteisöverot

Koronakriisi kiihdytti aiemmin alkaneita muutoksia - pysyvät vaikutukset näkyvät viiveellä

Keihin koronakriisi on vaikuttanut?

Helsingissä on ollut lähes 40 % koko maan koronatartunnoista, ja yli puolet koronakuolemista. Koronakriisi on vaikuttanut laajasti kaupunkilaisten sosiaaliseen ja taloudelliseen hyvinvointiin muun muassa työttömyyden lisääntyessä ja hyvinvoinnin ja terveyserojen kasaantuessa.

Yritystoimijoista erityisesti matkailu-, ravintola-, kulttuuri- ja tapahtuma-alan toimijat ovat kärsineet. Koronakriisin hoito on kuormittanut kaupungin henkilöstöä ja synnyttänyt hoito- ja palveluvelkaa.

Osa koronakriisin vaikutuksista näkyy viiveellä ja pysyvät vaikutukset vasta keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä.

Kaupungin tavoitteet koronakriisiin vastaamisessa

- Estää koronakriisin leviäminen, erityisesti riskiryhmät huomioiden
- Minimoida koronakriisin vaikutukset kaupunkilaisille, yrityksille ja yrittäjille
- Ylläpitää palveluja mahdollisimman laajasti sekä tukea niiden uudistumista muuttuneessa toimintaympäristössä
- Tukea henkilöstöä työhyvinvointia poikkeustilanteessa sekä nopeaa palautumista ja uudistumista uuteen normaaliin
- Parantamalla ennakointia ja vaikuttavuutta ottamalla käyttöön nopeampia ja ketteriä toimintatapoja toteuttaa kaupungin strategiaa yhteistyössä ja yhteiseen tilannekuvaan pohjautuen.

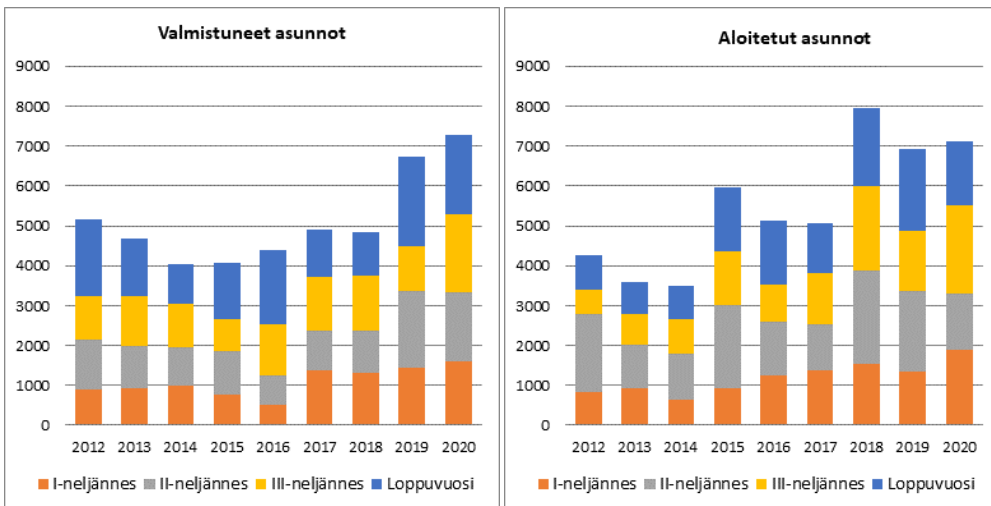

Vuoden 2021 alussa Helsinki on koronaviruksen leviämisvaiheessa ja toimenpiteet ja resurssit kohdistetaan siten vahvasti akuutin tilanteen hoitoon ja hallintaan sekä välttämättömiin palveluihin, kunnes kriisitilanne helpottuu. Väestön rokottaminen on käynnistetty ja etenee suunnitelman sekä rokotteiden saatavuuden mukaan.

Koronakriisin vaikutukset ovat globaalit. Yhteistyö kansallisesti ja kansainvälisesti on tärkeää. Helsingin erityispiirteet ovat sekä suojanneet että altistaneet koronaepidemian taloudellisille ja sosiaalisille vaikutuksille.

- Helsingin vetovoimaisuudessa hetkellisiä häiriöitä kriisin hoidon johdosta, toistaiseksi ei merkkejä pysyvämmästä muutoksesta.
- Helsinki-barometriin syksyllä vastanneet asukkaat olivat pääosin tyytyväisiä kaupungin toimintaan poikkeustilanteessa. Monet vaikutukset näkyvät viiveellä.
- Kaupunkilaisista osa pärjää hyvin, mutta monilla vaikeuksia, ongelmat kasaantuneet jo ennestään haavoittuvassa tilanteessa oleville; suuri polarisaation, syrjäytymisen ja segregaaation riski.
- Koronaan sairastumisten lisäksi merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat työmarkkinoille: varsinkin osa palvelusektorista (erit. matkailu- ja ravintola-ala) luovat alat ja tapahtumateollisuus ovat ongelmassa. ICT-, teknologia ja asiantuntijapalvelut sen sijaan kasvaneet.
- Työttömyys ja lomautukset kohdistuneet erityisesti nuoriin aikuisiin ja maahanmuuttajataustaisiin asukkaisiin.
- Kaupungin elinkeinon monipuolinen toimialarakenne suojanut pahimmilta vaikutuksilta.
- Koronaepidemia on pienentänyt kaupungin ennestään vahvaa veropohjaa. Erityisen suuri vaikutus epidemialla on yhteisöverotuottoihin. Vaikutuksia työpaikkojen määrään tärkeä seurata.

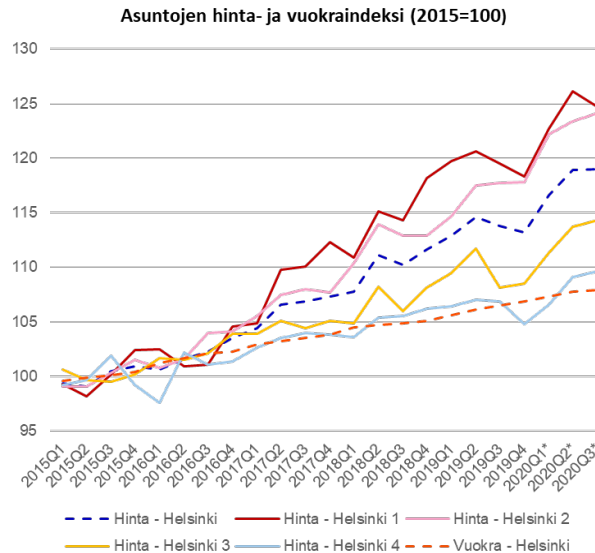
Helsingin vetovoimaisuudessa hetkellisiä häiriöitä kriisinhoidon johdosta, toistaiseksi ei merkkejä pysyvämmästä muutoksesta

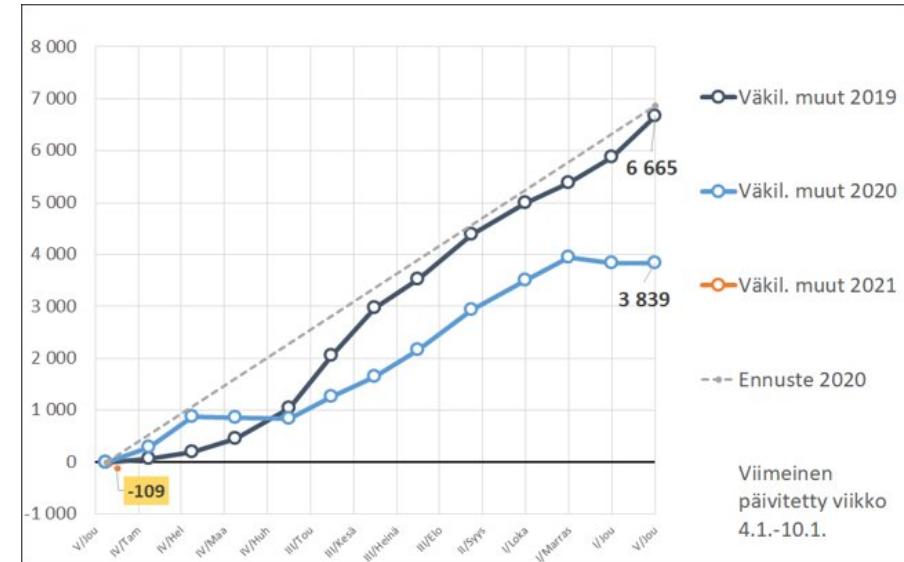
Huom! Loppuvuoden tieto on ennakkollinen

Asuntotuotanto on ollut erittäin vilkasta, viime vuonna valmistui yli 7 000 uutta asuntoa. Myös aloitettujen asuntojen määrä ylitti edellisen vuoden määrän ollen sekin yli 7 000.

Myönnettyissä rakennusluvissa oltiin kahta edellistä vuotta jäljessä. Aloitettujen hankkeiden määrää syytä seurata 2021.

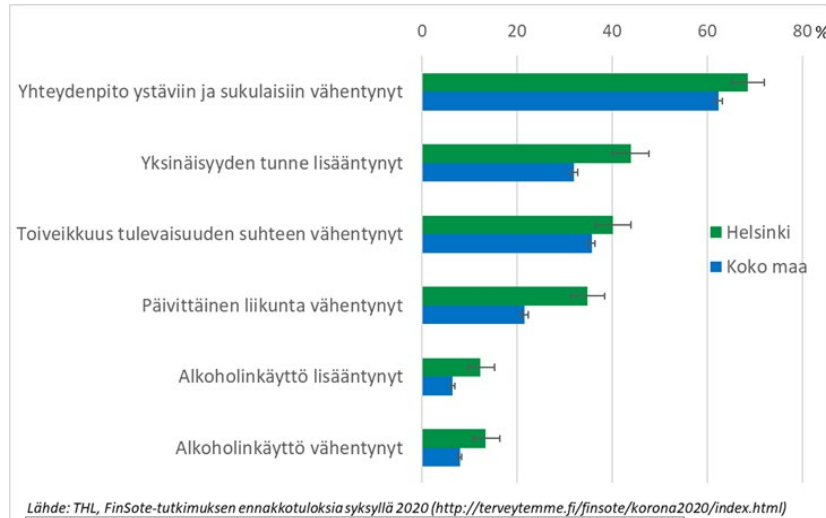
Asuntojen hinnat ja vuokrat ovat nousseet vuoden 2020 kolmannella neljänneksellä ja asuntokauppojen kokonaismäärä on lähellä vuoden 2019 lukuja.

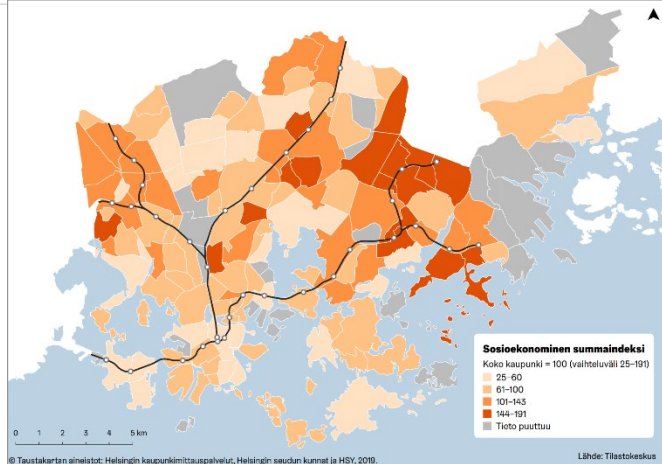
Helsingin väestönkasvu pysähtyi keväällä ja uudestaan marraskuussa. Vuonna 2020 väestönkasvu jäi edellisvuotta pienemmäksi. Opiskelijoita on tullut tavallista vähemmän, samoin työpaikkojen perässä saapuvia. Tässä vaiheessa oletetaan, että koronan vaikutukset ovat suurimmat Helsingissä vuosina 2020–2021.

Helsinki-barometrin (10/2020) mukaan koronaepidemia ei ole aiheuttanut suurta **muuttohalukkuutta** Helsingistä muihin kuntiin: **14% suunnittelut muuttoa, 4% koronasta johtuen** jälkimmäisistä lomautettuja (28 %), opiskelijoita (24 %) ja työttömiä (21 %).

Koronan hyvinvointivaikutukset voimakkaampia helsinkiläisillä – polarisaatio ja segregaatio voi kiihtyä

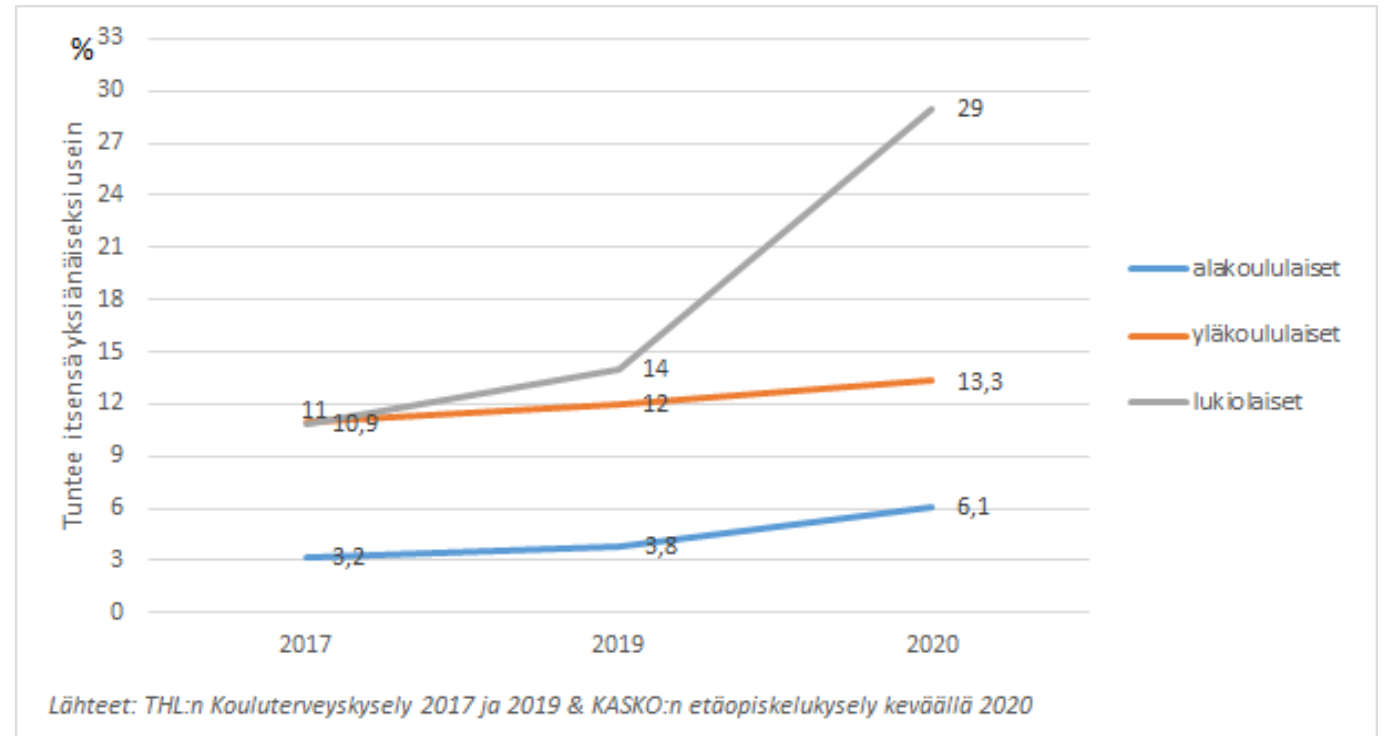
- Syksyn 2020 aikana toteutetun FinSote-tutkimuksen mukaan koronaepidemian **hyvinvointivaikutukset ovat olleet helsinkiläisiin voimakkaampia kuin muualla Suomessa asuviin.**
- Negatiiviset sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset ovat kohdistuneet erityisesti niihin ryhmiin, joilla on mennyt huonosti jo ennen epidemiaa.
- Väestöryhmien väliset erot koulutuksessa ja tulotasossa näkyvät alueiden välisinä eroina, mikä heijastuu myös alue-eroihin terveydessä ja muissa hyvinvoinnin ulottuvuuksissa → **hyvinvoinnin ja terveyserojen kasaantuminen** (segregaatio ja polarisaatio).
- Poliisin analyysin mukaan korona-aikana ovat korostuneet erityisesti seuraavat ilmiöt: mielenterveysongelmat, päihdeongelmat, lähisuhdeväkivalta, nettipetokset ja liikenneturvallisuus. Vuoden 2020 aikana mm. alkoholisidonnaisten hälytystehtävien määrät kasvoivat.

Summaindeksi : pienituloisten asutokuntien osuus, työttömyysaste sekä ilman peruskoulun jälkeistä tutkinto olevien osuuteen työkäisistä (25–64-vuotiaista).

Lasten ja nuorten hyvinvointi koronan aikana

- Kevään etäopiskelu lisäsi **oppimisvajetta** sekä helsinkiläislasten ja -nuorten **yksinäisyyden kokemusta** kevään 2020 etäopetusjakson aikana.
- Helsinkiläislasten ja -nuorten **yksinäisyyden kokemus** oli yleisempää kuin muualla pk-seudulla tai koko maassa keskimäärin jo ennen koronapandemiaa.
- Kasko:n etäopiskelukyselyn mukaan n. 22 % yläkoululaisista ja 40 % lukiolaisista oli kokenut **alakuloisuutta tai toivottomuutta** lähes joka päivä tai useana päivänä edellisen kahden viikon aikana etäopiskelukeväänä 2020.
- Kyseiset lukemat ovat huomattavasti korkeammat kuin Kouluterveyskyselyssä syksyllä 2019 (yläkoulu 15,5% ja lukio 18%).

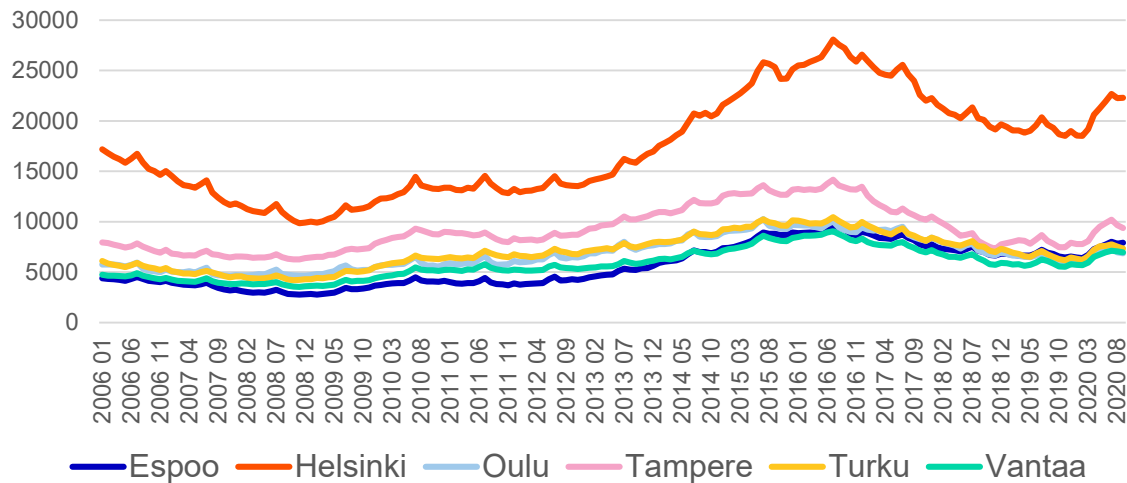

Usein itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%)

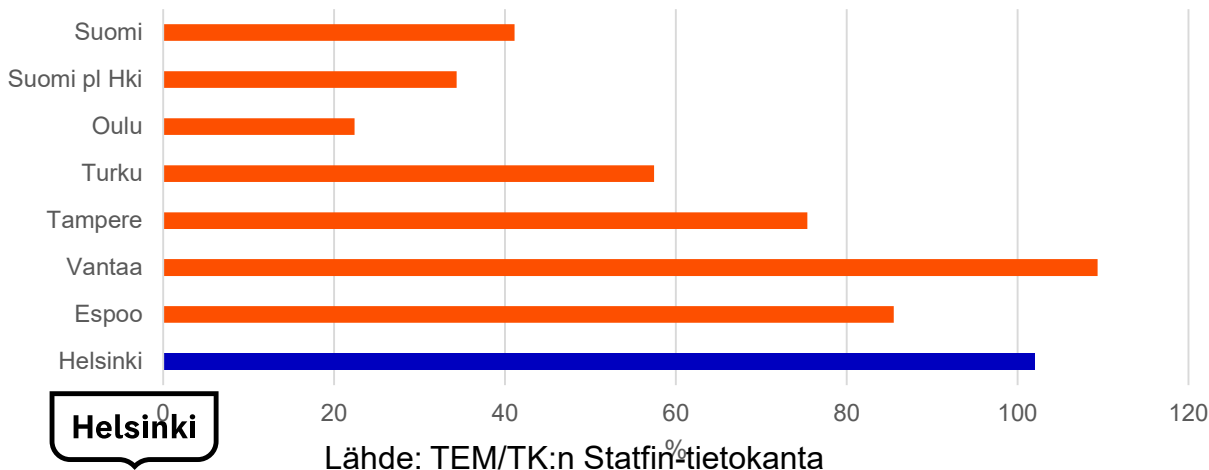
Kriisi vaikuttanut erityisesti nuorten, matalapalkkaisten ja vieraskielisten työllisyyteen - rakenteellinen työttömyys erityinen haaste

Rakennetyöttömät

Lähde: TEM

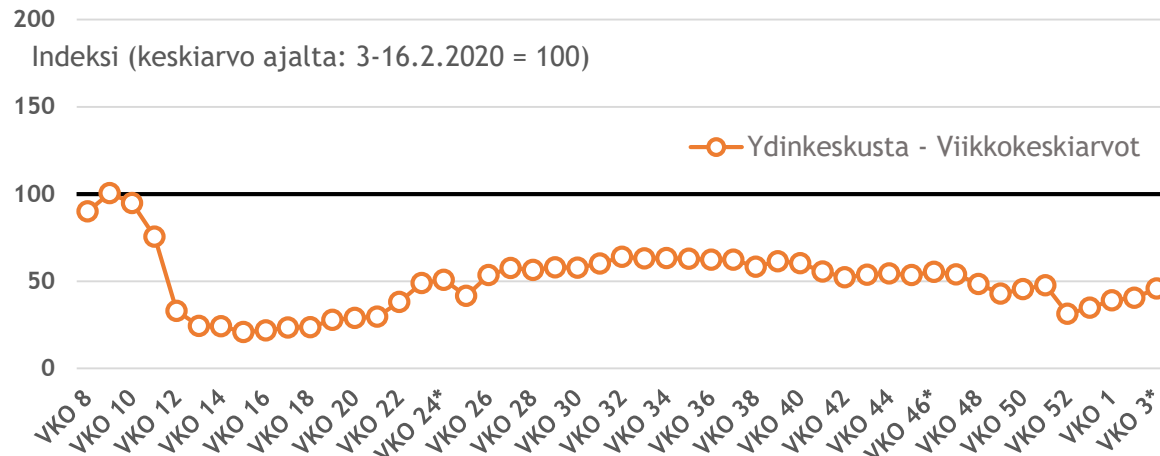
Alle 30-v. työttömien määrän muutos (%) vuoden takaiseen

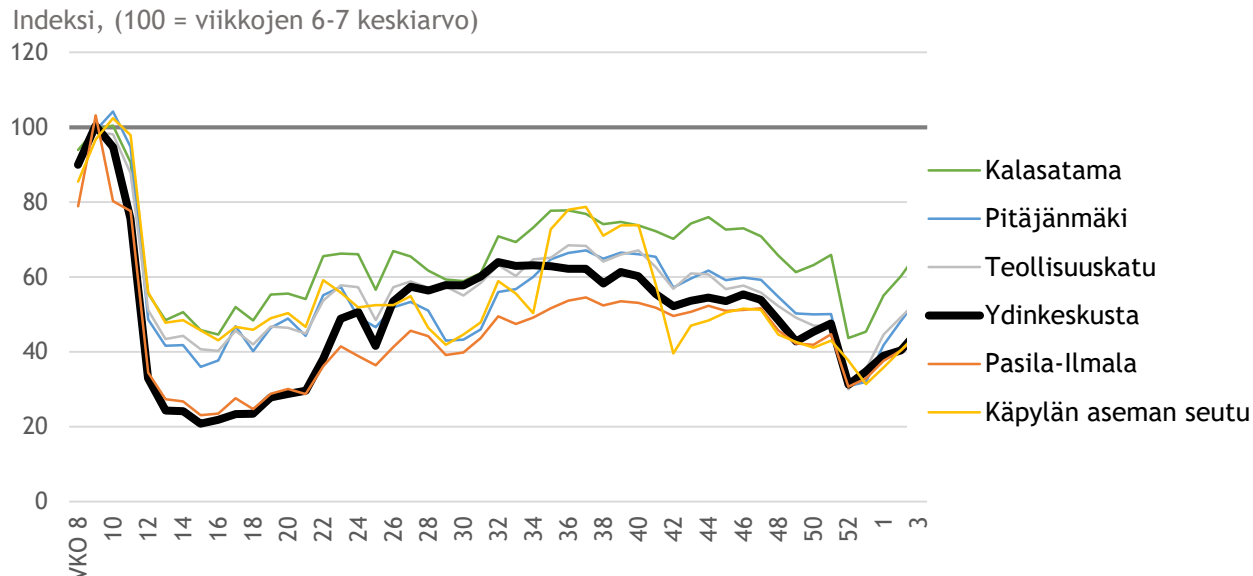
- **Rakenteellinen työttömyys** oli Helsingin haasteena jo ennen koronaepidemiaa.
- **Koronatyöttömyys ja -lomautukset** kohdistuneet erityisesti palvelualoille, nuoriin, matalapalkkaisiin ja vieraskielisiin. Lomautettujen määrän ennakoidaan säilyvän korkeana ainakin kesään 2021 saakka.
- **Nuorten työttömien määrä on kaksinkertaistunut** Helsingissä, Vantaalla ja Espoossa vuoden takaisesta. Helsingissä 11/2020 ~ 9 800 työtöntä vs. ~60 100 muussa maassa yhteensä.
- Helsingissä ja Espoossa **erityisasiantuntijoiden osuus työttömistä** muita suuria kaupunkeja suurempi. Toisaalta Helsingissä työttömänä suuri joukko henkilöitä, jotka ovat vailla ammattistatusta ("muu"/tuntematon).
- **Ulkomaalaisten työttömyys** on kasvanut ylivoimaisesti eniten Vantaalla, Helsingissä ja Espoossa, kasvua 50 % vuoden alusta (vs. 30% muussa maassa) saavuttaen ulkomaisten työttömyysasteessa maan keskiarvoa 28,6%. Yleisesti ulkomaalaistaustaisia työskentelee paljon palvelualoilla, joihin koronarajoitukset ovat väliaikaisesti iskeneet ; majoitus- ja ravitseminen sekä siivousala.

Keskeisillä paikoilla liikkuminen on vähentynyt merkittävästi – pysyvämpi käyttäytymisen muutos vaatii jatkuvaa seurantaa

Helsingin keskustan väestön määrän muutos (%)
vuoden 2020 helmikuun alkuun verrattuna

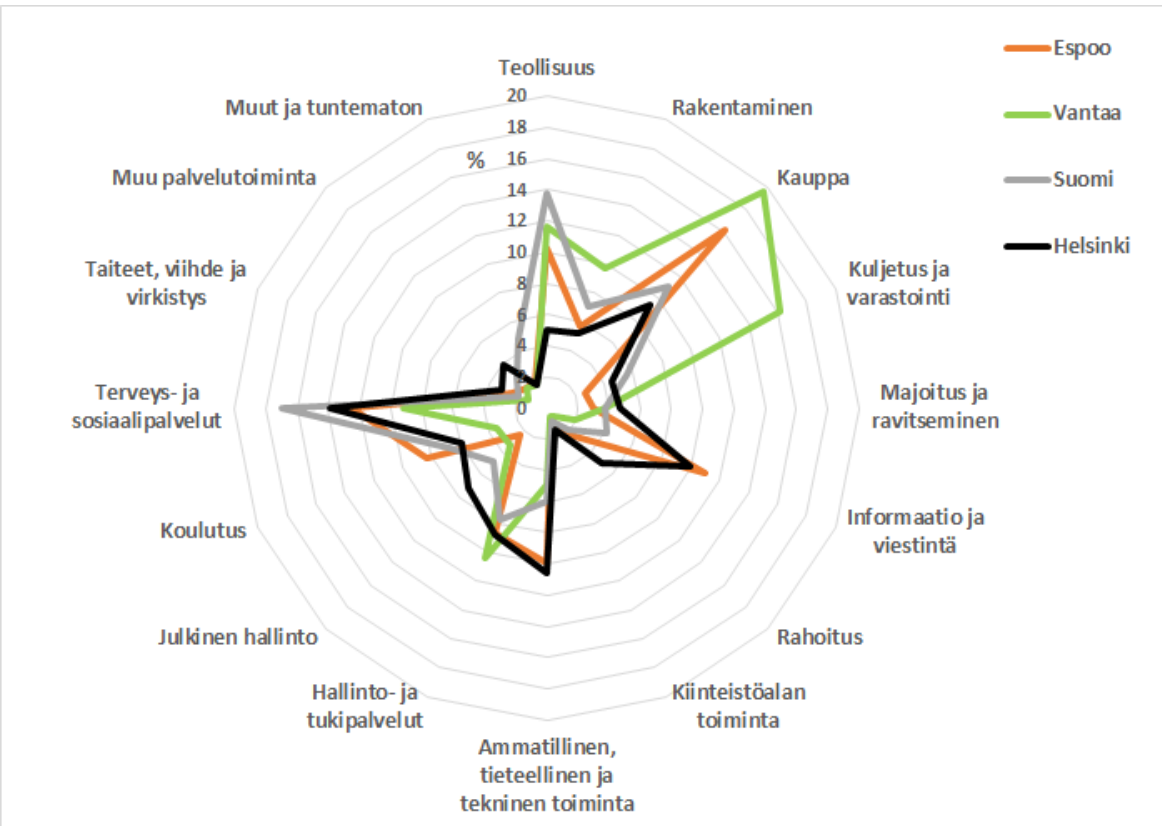
Vierailijamäärä Helsingin keskeisillä toimistoalueilla

- Etätyön yleistymisen, tapahtumien peruuntuminen, rajoitukset sekä ihmisten yleinen varovaisuus vähentävät liikkumista vilkkailla paikoilla.
- Helsingin **ydinkeskustassa vierailevien määrä** on vähentynyt alle puoleen koronakriisiä edeltävästä ajasta. Keskustaan suuntautuvan liikkumisen väheneminen näkyy joukkoliikenteen käytön vähenemisenä. Kriisin pitkittyminen nostaa joukkoliikenteen kustannuksia.
- **Toimistoalueilla ja muissa suurissa aluekeskuksissa liikkuvien määrä** on selvästi alle koronakriisiä edeltävän tason. Paikallisissa keskuksissa koronavaikutus ollut vähäisempi.
- Helsinkiin suuntautuva **matkailu on romahtanut** koronan takia. Hotellialan menetetty myynti on miljoonia euroja viikossa. Koko Suomen menetetystä majoitusmyynnistä Helsingin osuus kriisin aikana on ~30% ja esim. Lapin osuus noin ~10%. (Benchmarking Alliance)
- **Matkailijoiden luottamuksen palautuminen** on keskeistä ydinkeskustan kehitykselle ja heijastuu laajasti kaupan, palveluiden, tapahtuma- ja ravintola-alan kehitykseen.

Koronakriisi muuttaa työmarkkinoita ja nopeuttaa toimialamurrosta

Työpaikkojen toimialarakenne Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja koko maassa vuonna 2018.

Lähde: Tilastokeskus, työssäkäyntitilasto 2018

Monipuolinen toimialarakenne suojannut kaupunkia pahimmilta talouskriisin vaikutuksilta:

- Suoraan rajoituksista kärsineet alat (erit. matkailu- ja ravintola-ala), kulttuuri, luovat alat ja tapahtumat ovat merkittävässä ongelmassa. Pidemmän aikavälin
- ICT-, teknologia- ja asiantuntijapalveluiden kasvua kriisi on vauhdittanut.
- Työttömyys ja lomautukset kohdistuneet erityisesti nuoriin aikuisiin ja maahanmuuttajataustaisiin asukkaisiin.
- **Helsingin elinvoimaisuuden palautumiselle** matkailulla, ravintoloilla, luovilla aloilla ja tapahtumilla on itseään suurempi merkitys
 - Helsinkiin suuntautuva matkailu on viime vuosina (ennen koronaepidemiaa) kasvanut voimakkaasti ja matkailun ja siihen liitännäisten toimialojen merkitys talouteen on huomattava. Lentomatkustajien määrä Helsinki-Vantaalla oli vuonna 2019 lähes 22 miljoonaa ja rekisteröityjen yöpymisten määrä Helsingissä niin ikään ennätysellinen lähes 4,5 miljoonaa (Finavia ja Tilastokeskus).
 - Helsingin osuus kaikista Suomen rekisteröidyistä yöpymisistä on hieman alle 20 prosenttia (Tilastokeskus). Matkailun kokonaiskysynnästä Helsingin osuus on noin kolmannes; ulkomaisesta kysynnästä lähes 40 prosenttia ja kotimaisesta noin 30 prosenttia (Visit Finland).
 - Helsingin välitön matkailutulo oli vuonna 2018 noin 1,7 miljardia euroa ja kokonaisvaikutukset 2,8 miljardia euroa. (TAK Oy)